Harri Moora, Margus Vetsa
JÄÄTMEEKSPERDID

Kohalike omavalitsuste koostööst lähiriikides ja võimalused Eestis.
KESKKONNAINVESTEERINGUTE KESKUS seminar üle veebi 30.märtsil 2026

Miks Moora ja Vetsa siin on?

Alates 2000 osalenud paljude jäätmealase uuringute läbiviimises
2004 – pakendiseadus ja jäätmeseadus
2008-2025 – üleriigilised jäätmete sortimisuuringud
2015 – riikliku olmejäätmete ringlussevõtu arvutusmetoodika koostamine
Riigi ja KOV jäätmekavade koostamise nõustamine
Jäätmeanalüüsid ja -plaanid rahvusvahelisel tasandil

2000 Ragn-Sells
2004 ERKAS
2005 EES-Ringlus
2010 Jäätmemaaklerid
2011 (K)EJHK
2011 HOL-HÜK
2013 TLÜ KS
2020 PrügiBinGO
2022 KeM-EJHK_PJHOY Tampere
2024 TOL-KliM-Tartu-PJHOY Tampere
2025 Tallinn Rosknroll Porvoo
2026 L-Harjumaa Kymenl.J Kouvola-Kotka

Fotod: vikerraadio.ee

1. KOVi roll jäätmehoolduse keskse korraldajana
2. Väljakutsed täna Eestis – miks oli vaja Eestis jäätmereformi?
3. Teisteste riikide kogemused – Soome jäätmehooldusmudel
4. Kuidas edasi?

Jäätmehooldus kohalikul tasandil – Eesti versus muu Euroopa

KOV kui jäätmehoolduse keskne korraldaja

- Euroopa Liidus on pandud olmejäätmete käitlemise korralduse kohustus KOVidele MIKS?

KOV kui jäätmehoolduse keskne korraldaja

MIKS?

- Jäätmekäitlus on üks põhiteenustest, mis tuleb tagada elanikkonnale (vt ka KOKS)
- Riikliku jäätmepoliitika ja eesmärkide elluviia kohalikul tasandil – lähim tase elanikele
- Kohaliku tasandi planeerimine, reeglid, nõustamine, teadlikkuse tõstmine ja järelevalve
- Teenus, taristu ja kontroll

Olulised põhimõtted, mida arvestada

- Kättesaadavus (universaalteenus)
- Järjepidevus
- Tõhusus
- Taskukohasus
- Keskkonnahoid
- Elanike kaasamine

KOV võimalused oma kohustust täita – väljakutsed Eestis

- Eesti KOVide **õigused keskselt jäätmehooldust korraldada olid siiani väga piiratud** – ainuke EL riik, kus KOVidel oli keelatud keskset jäätmehooldusmudeli rakendada!!!
- Tänane korraldatud jäätmeveo hangetega piirduv süsteem on tekitanud olukorra, kus KOVidel **puudub selge ülevaade jäätmekäitluse vahetust toimimisest** sh puudub võimalus jäätmekäitlusteenuse vahetuks planeerimiseks ja arendamiseks.
- Sisuliselt on siiani **puudunud KOVidel jäätmehoolduse ja -arendamise finantseerimise allikas**.
- Kuna valdav osa Eesti KOVe on väga väikesed, siis **puudub neil pädevus ja ressurss** jäätmehoolduse alaste kohustuste täitmiseks.
- KOV rolli piiramine ja õiguste vähendamine on oluliselt **vähendanud nende motivatsiooni** jäätmekäitlussüsteemi sisuliselt arendada.

Omavalitsuse keskne jäätmehooldusmudel

- Suurem osa EL liikmesriike on olmejäätmete kogumise ja ringlussevõtu süsteemi rajanud **omavalitsuse kesksele mudelile**, mis kätkeb endas jäätmevaldajate üle arvestuse pidamise ning nendega arveldamise ja nõustamise läbi kohaliku omavalitsuse või vastava KOV-de koostöö üksuse.
- Kuna olmejäätmete käitlemist on nii inimressursside kui ka majandusliku tõhususe eesmärgil mõistlik korraldada piirkondlikult, siis on lisaks valdavas osas EL liikmesriikides omavalitsused realiseerinud omavalitsusekeskse korraldusmudeli **läbi ühtse piirkondliku koostöövormi/organisatsiooni**, kus osalevad kõik piirkonna omavalitsused.

Jäätmereformi tegelik vajadus

- Annab KOV-idele uuesti hoovad ja võimaluse keskset jäätmehooldusmudelit rakendada.
- Nn alternatiivne korraldatud jäätmevedu ja teenustasu
- Eeldus keskseks mudeliks ja piirkondlikuks koostööks.

Miks Soome eeskujuks?
Miks Soome KOVid teevad koostööd aga Eestis mitte?
Miks Soomes sõlmisid pakendiorganisatsioonid ja KOVid üle-riigilise koostööleppe?
Miks Soomes teenindab 174K elanikuga piirkonda 17 vedajat?

Miks?

Municipalities in Waste Management in Finland

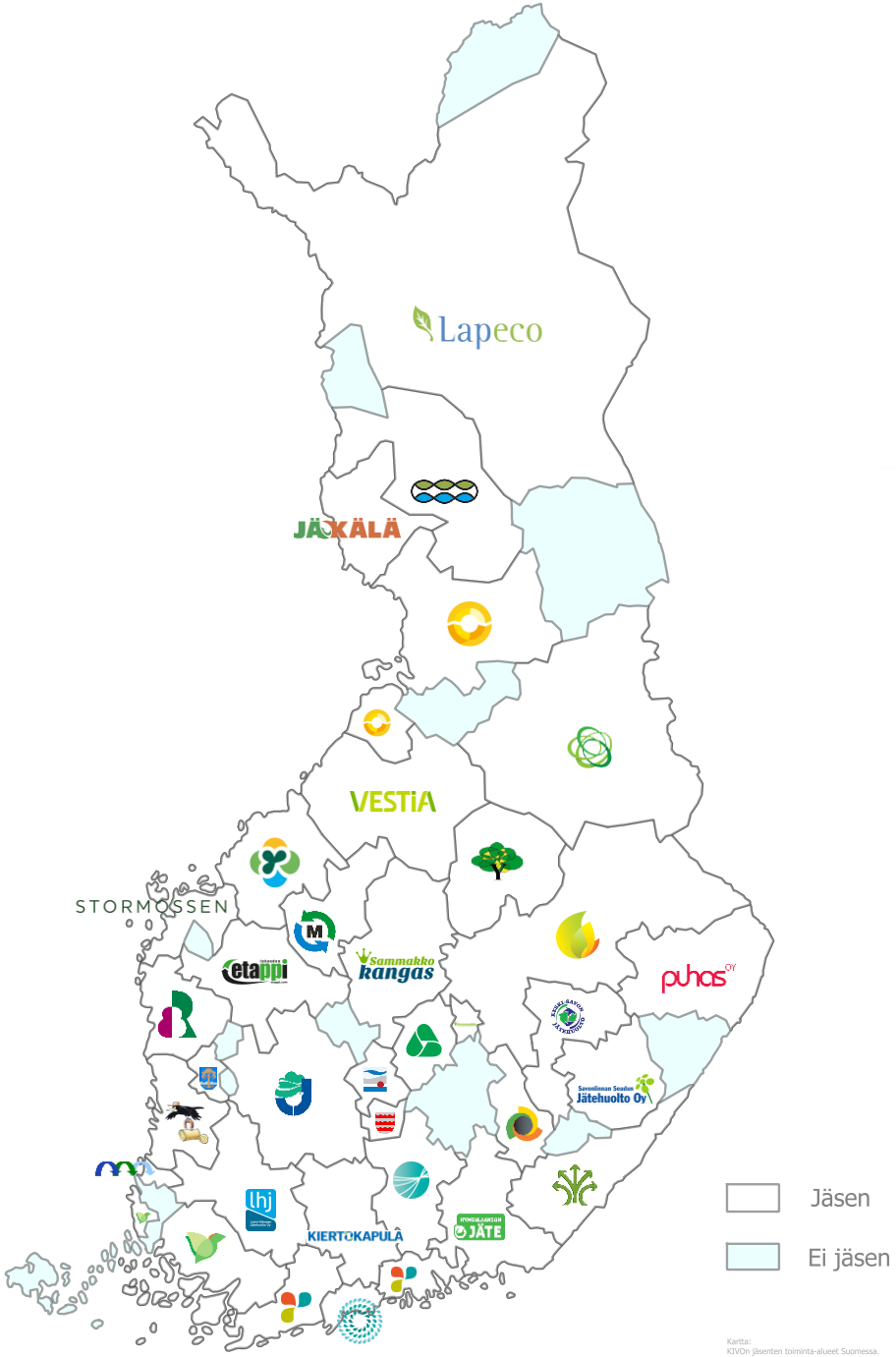

Kartta:
KIVOn jäsenten toiminta-alueet Suomessa.

Lähde:

Jätteiden kuljetukset

Kilpailutamme kuljetukset puolestasi

Pirkanmaan Jätehuollolla ei ole omia jäteautoja. Jätteitä kuljettaa 17 yksityistä kuljetusyritystä jotka valitaan tarjouskilpailun perusteella. Urakkakausi on kolme vuotta, jonka jälkeen on mahdollisuus kahden vuoden optiosopimukseen.

Yhtiömme vastaa tyhjennysten kilpailuttamisesta ja reitityksestä sekä asiakaspalvelusta ja laskutuksesta. Kaikki kiinteistöjen jätehuoltoasiat hoituvat asiakaspalvelumme kautta.

Keskitetyllä kilpailutuksella jätekuljetuksiin saadaan tehokas logistiikka. Kilpailutuksella vähennetään päästöjä ja saavutetaan kustannussäästöjä asukkaille. Hintamme ovat maan edullisimpia.

Korraldame jäätmeveo hanked teie eest.
Pirkanmaa Jätehuolto OY-l ei ole oma jäätmeveokeid. Jäätmeid veavad 17 eraettevõtet, kes valitakse hankemenetluse teel.
Lepinguperiood kestab kolm aastat, millele võib järgneda kahe aasta pikkune optsioonileping.
Meie ettevõte vastutab tühjendusteenuste hankimise ja marsruutide planeerimise ning klienditeeninduse ja arvelduse eest.
Kõik kinnistute jäätmehooldusega seotud küsimused lahendatakse meie klienditeeninduse kaudu.
Tsentraliseeritud hankemenetluse abil saavutatakse jäätmeveos tõhus logistika.
Hanked aitavad vähendada heitkoguseid ning tuua elanikele kulusäästu.

Meie hinnad on ühed soodsaimad riigis.

Kuljetukset numeroina

14 500	60	120	64 %
Jäteastiatyhjennykset päivässä	Jäteautot	Kuljettajat	Paikalliset yritykset

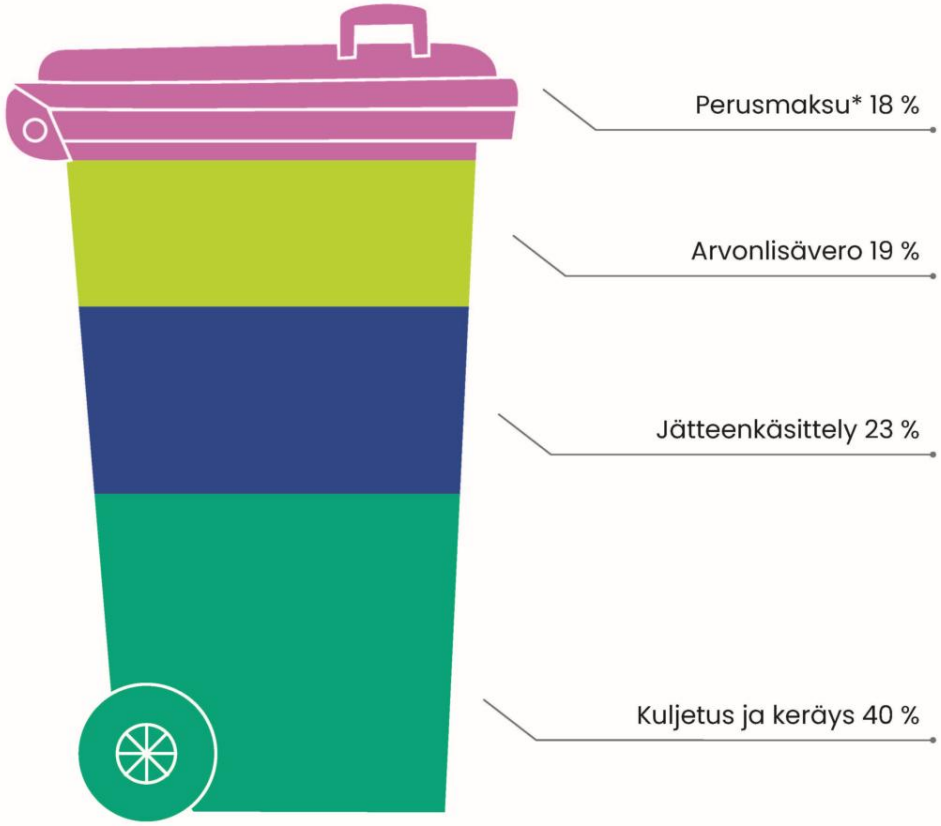

Põhitasu

Käibemaks

Töötlustasu

Kogumine ja vedamine

Näin hinta muodostuu

Esimerkkinä 240 litran sekajäteastian tyhjennys perustajakunnissa 2024

! Põhitasuga kaetakse seadusega pandud kohutusi – jäätmenõustamine ja teavitus, kodumajapidamiste ohtlike jäätmete käitlus, jäätmejaamade ja keskkonnapunktide pidamine, tekstiilijäätmete liigiti kogumise kohustus ja KOV ühiskomisjoni kulud.

Kuidas Eestis edasi?

2006

Keskkonnaministri 22.02.2006. aasta käskkirja nr 212
"Maakondade jäätmekavade kinnitamine" lisa 1

HARJUMAA JÄÄTMEKAVA

Töö on koostatud Harjumaa keskkonnateenistuse tellimusel

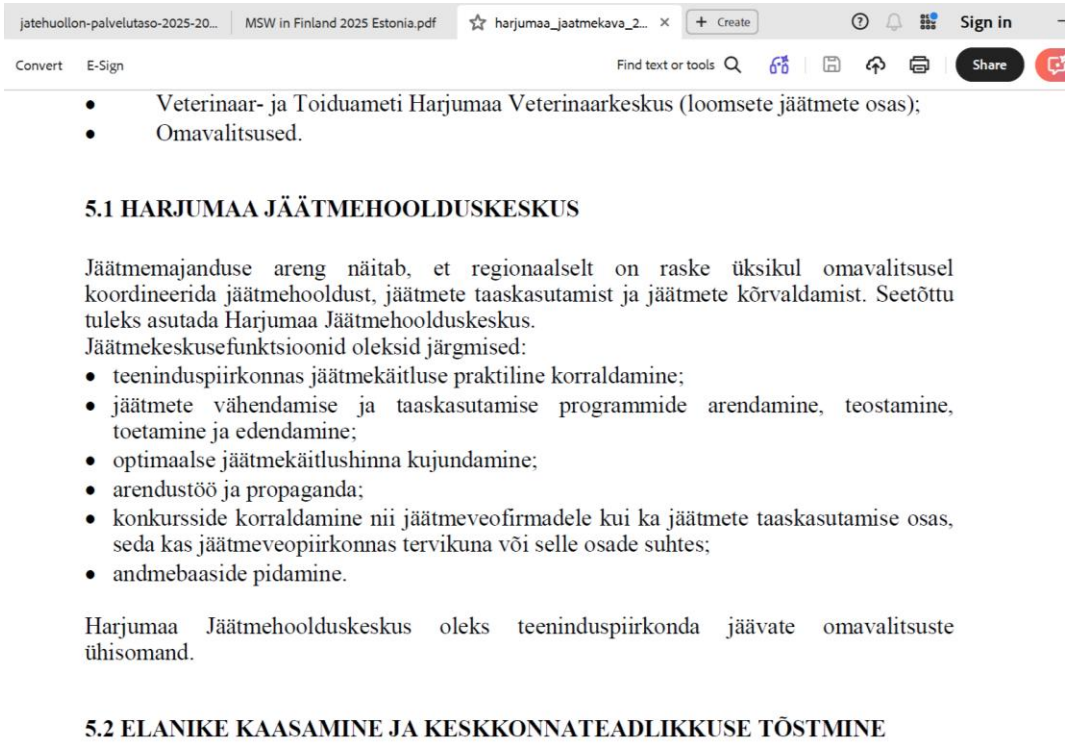

- Veterinaar- ja Toiduameti Harjumaa Veterinaarkeskus (loomsete jäätmete osas);
- Omavalitsused.

5.1 HARJUMAA JÄÄTMEHOOLDUSKESKUS

Jäätmemajanduse areng näitab, et regionaalselt on raske üksikul omavalitsusel koordineerida jäätmehooldust, jäätmete taaskasutamist ja jäätmete kõrvaldamist. Seetõttu tuleks asutada Harjumaa Jäätmehoolduskeskus.
Jäätmekeskusefunktsioonid oleksid järgmised:

- teeninduspiirkonnas jäätmekäitluse praktiline korraldamine;
- jäätmete vähendamise ja taaskasutamise programmide arendamine, teostamine, toetamine ja edendamine;
- optimaalse jäätmekäitlushinna kujundamine;
- arendustöö ja propaganda;
- konkursside korraldamine nii jäätmeveofirmadele kui ka jäätmete taaskasutamise osas, seda kas jäätmeveopiirkonnas tervikuna või selle osade suhtes;
- andmebaaside pidamine.

Harjumaa Jäätmehoolduskeskus oleks teeninduspiirkonda jäävate omavalitsuste ühisomand.

5.2 ELANIKE KAASAMINE JA KESKKONNATEADLIKKUSE TÕSTMINE

2012

BIONEER
Eesti esimene rohelise elustiili portaal

Harjumaa omavalitsused asutasid ühise jäätmehoolduskeskuse

Bioneeri uudised 29. juuni 2012 Bioneer.ee

Üheksa Harjumaa omavalitsust asutas eile jäätmehoolduse paremaks toimimiseks MTÜ Harjumaa Ühisteenuste Keskus.

„Üsna kindlalt võib nüüd öelda, et alates tänasest pole olukord Eesti jäätmeturul enam endine," ütles uue MTÜ juhatuse liige Viimsi abivallavanem Margus Talsi. „Kui Eestimaa reeglina üpris väikesed vallad ei ole seni suurtele jäätmekäitlejatele väga võrdsed lepingupartnerid olnud, siis täna asutatud Keskusega see olukord muutub."

Keskuse üks peamistest ülesannetest ongi oskusteabe koondamine ja kohalike omavalitsuste eest jäätmekäitlejate leidmiseks ühishangete korraldamine. „ Me oleme seda meelt, et järgmised hanked peaks olema kaheosalised: jäätmete töötlemiskoht ja jäätmevedajad tuleks leida eraldi hangetega," ütles Margus Talsi. „See tooks hangetele rohkem osalejaid – võimaluse saaks ka sellised jäätmevedajad, kel täna oma ümbertöötluskoht puudub ja sellised töötlejad, kel vedamisressurssi pole."

Ühisteenuste Keskuse võimalike tööülesannetena nimetas Harjumaa Omavalitsuste Liidu projektijuht Tõnu Tuppits omavalitsuste jäätmekavade, -hoolduseeskirjade ja muu dokumentatsiooni ajakohastamist, jäätmevaldajate registri pidamist, hangete koostamist jäätmejaamade operaatorite ja ohtlike jäätmete käitlejate leidmiseks, Keskkonnainvesteeringute Keskusele projektitaotluste koostamist ja paljut muud, mis on täna valdadele arvestatavaks halduskoormuseks.

MTÜ Harjumaa Ühisteenuste Keskus on täna asutatud organisatsioon, mille eesmärgiks on kavandada ja korraldada ja arendada jäätmehooldust Harjumaal, tagada jäätmehoolduse kui avaliku teenuse parem kättesaadavus, teenuste kvaliteedi ja hinna ühtlustamine regioonis ning säästva arengu põhimõtete järgimine. Keskuse asutas 9 Harjumaa omavalitsust – Harku, Jõelähtme, Kernu, Kiili, Kose, Nissi, Padise, Raasiku ja Viimsi vallad ning sellega liitumist kaalumas on veel hulk valdu.

Otsi

Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalamet

Jälgi meid sotsiaalmeedias:

Bioneer.ee
6,6 tuh jälgijat

Jälgi lehte

Kuidas edasi?

- Piirkondlik koostöö - kes tahavad ja tohivad teevad ühisettevõtte
- Vajalik initsiatiivgruppide loomine, KIK rahastusvõimalused
- 3-5 a jooksul toimuks kokkusulatamine
- 2027 67% - pakendijäätmetega kohe liikuma
- Pakendilepingute teemal ühisläbirääkimised
- Kriitiline võtmetegur on jagatavad ressursid ja töövahendid (N:ERP)

Elevant toas

3.1 Keskkonnaspetsialist 1) täidab õigusaktiga kohalikule omavalitsusele pandud keskkonnaalaseid ülesandeid, sealhulgas:- annab eelhinnangu keskkonnamõju hindamise (KMH) või keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) algatamise otsustamisel, teeb otsustajale ettepaneku KMH või KSH algamiseks või algatamata jätmiseks, samuti korraldab muude KMH või KSH menetluses vajalike kohaliku omavalitsuse ülesannete täitmise ning koostab vajalike õigusaktide eelnõud;- korraldab jäätmehooldusalaste kohaliku omavalitsuse ülesannete täitmist, sealhulgas teeb ettepanekuid jäätmekäitlemise korraldamiseks, töötab välja jäätmekäitluse alaste õigusaktide eelnõud, korraldab jäätmevaldajate registri pidamist, vabastab jäätmevaldaja korraldatud jäätmeveoga liitumisest;- korraldab keskkonnalubade menetluses kohaliku omavalitsuse arvamuse, seisukoha või kooskõlastuse andmise ning koostab vastavate õigusaktide eelnõud;- annab keskkonnariskiga objektide kavandamisel ja ehitamisel arvamuse nende asukoha ja tehnoloogia sobivuse ning võimalike riskide kohta;- korraldab loodusobjekti kohaliku kaitse alla võtmise menetluse, kaitse alla võetud objekti tähistamise ja kaitse;- korraldab valla omandis olevatel riiklikult kaitstavatel loodusobjektidel omaniku ülesannete täitmise;- otsustab tiheasustusalal üksikpuude raiumiseks loa andmise, annab loa ning koostab selleks vajalike õigusaktide eelnõud; - kujundab puurkaevude ja puuraukude ehitamise lubamise menetluses kohaliku omavalitsuse seisukoha, sealhulgas kooskõlastab või keeldub asukoha kooskõlastamisest;- korraldab avaliku supluskoha suplusvee seire ning supluskoha seisundi ja suplusvee kvaliteedi kohta teabe avalikustamise. 2) viib ellu keskkonnaalaseid projekte (sh hajaasustuse programm) ning koostab ja esitab nõutavad aruanded; 3) annab arvamuse arengudokumentide (eelkõige arengukavade ja planeeringute) ja valla ehitusprojektide koostamisel nendes kavandatavate tegevuste võimaliku keskkonnamõju kohta ning teeb ettepanekuid negatiivse keskkonnamõju vältimise või minimeerimise meetmete rakendamiseks; 4) koostab digitaalsetel aluskaardil põhinevad skeemid ja kaardid (sh teemakaardid) ning teeb andmebaasidest vajalikud väljavõtted; 5) nõustab ametiasutuse ametnikke ja ametiasutuse hallatavate asutuste töötajaid keskkonnaalastes küsimustes; 6) koostab oma tööülesannete täitmiseks vajalike vallavolikogu ja vallavalitsuse õigusaktide eelnõud ning annab sisendi haldus- või hankelepingute projektidesse; 7) esitab hankeplaani lisamiseks teabe Vallavalitsuse põhimääruses sätestatud majandusosakonna ülesannete täitmiseks vajalike riigihangete kohta ning tagab nende hankemenetluste õiguspärase ja õigeaegse korraldamise.

Küsige meilt nüüd jäätmenõu…

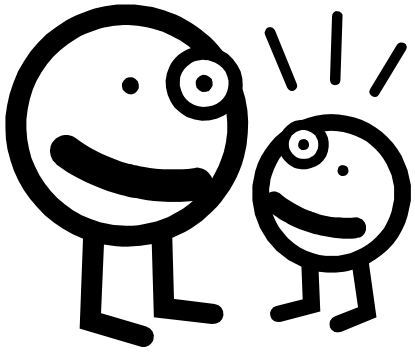

JÄÄTMEEKSPERDID